

O'QUVCHILARDA KREATIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Namangan davlat pedagogika institute o'qituvchisi
Jo'raboyeva Shoxruza Shuxratjon qizi
Namangan davlat pedagogika instituti
Boshlang'ich ta'lim innovatsiyalari yo'nalishi talabasi
Ergasheva Go'zaloy Muhammadali qizi
Andijon viloyati Izboskan tumani 31- umumiy o'rta
ta'lim maktabi Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada o'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirishning pedagogik asoslari va samarali usullari tahlil qilingan. Kreativ fikrlash o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, muammolarni noodatiy yondashuv asosida hal qilishi hamda innovatsion g'oyalarni ilgari surishida muhim omil ekanligi yoritilgan. Shuningdek, interaktiv metodlar, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim va raqamli texnologiyalarning kreativlikni rivojlantirishdagi ahamiyati ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari kreativ fikrlashni shakllantirish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: kreativ fikrlash, innovatsion yondashuv, muammoli ta'lim, interaktiv metodlar, loyiha asosida o'qitish, ijodkorlik.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируются педагогические основы и эффективные методы развития креативного мышления у учащихся. Освещается значение креативного мышления в формировании самостоятельности, способности нестандартно решать проблемы и выдвигать инновационные идеи. Также рассматривается роль интерактивных методов, проектного обучения, проблемного обучения и цифровых технологий в развитии креативности. Результаты исследования показывают, что развитие креативного мышления является одним из важных факторов повышения качества образования.

Ключевые слова: креативное мышление, инновационный подход, проблемное обучение, интерактивные методы, проектное обучение, творчество.

ANNOTATION

This article analyzes the pedagogical foundations and effective methods of developing students' creative thinking. It highlights the importance of creative thinking in fostering independent learning, solving problems through unconventional approaches, and generating innovative ideas. The study also examines the role of interactive methods, project-based learning, problem-based learning, and digital

technologies in developing creativity. The results show that developing creative thinking is one of the key factors in improving the quality of education.

Keywords: creative thinking, innovative approach, problem-based learning, interactive methods, project-based learning, creativity.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantirish eng muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki bugungi globallashuv va innovatsiyalar davrida jamiyat nafaqat bilimli, balki mustaqil fikrlaydigan, yangicha g'oyalarni ilgari sura oladigan va muammolarni kreativ yondashuv asosida hal qiladigan shaxslarni talab qilmoqda. Kreativ fikrlash — bu mavjud bilim va tajribalarni yangi vaziyatlarda qo'llash, noodatiy yechimlarni topish hamda innovatsion g'oyalarni yaratishga qaratilgan intellektual faoliyatdir. Ushbu kompetensiya o'quvchilarning ijodkorligi, tanqidiy fikrlashi va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Kreativ fikrlash shaxsning yangi g'oyalarni yaratish, muammolarga noodatiy yechim topish va mavjud bilimlarni innovatsion tarzda qo'llash qobiliyatini ifodalaydi. Bu kompetensiya o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish hamda ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Psixologik tadqiqotlarga ko'ra, kreativ fikrlash bolalarda tabiiy qiziqish, erkin fikr yuritish va ijodiy faoliyat jarayonida rivojlanadi. Shu sababli ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligini oshiruvchi interaktiv metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "B-B-B" kabi metodlar o'quvchilarning erkin fikrlashi va yangi g'oyalarni ilgari surishiga imkon yaratadi. Kreativ fikrlashni rivojlantirishda muammoli ta'lim texnologiyasi ham muhim o'rin tutadi. Muammoli vaziyatlar o'quvchilarni izlanishga, tahlil qilishga va mustaqil xulosa chiqarishga undaydi. Masalan, o'quvchilarga hayotiy vaziyatlarga oid topshiriqlar berish orqali ularning mantiqiy va ijodiy tafakkuri rivojlanadi. Bu jarayonda o'qituvchi yo'naltiruvchi va fasilitator vazifasini bajaradi. Loyiha asosida o'qitish usuli ham kreativlikni shakllantirishning samarali vositalaridan biridir. O'quvchilar loyiha tayyorlash jarayonida ma'lumot to'playdi, muammoni o'rganadi, yangi yechimlarni ishlab chiqadi va natijani taqdim etadi. Bu esa ularda tashabbuskorlik, mustaqil qaror qabul qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, san'at va ijodiy faoliyat elementlari kreativ fikrlashni rivojlantirishda alohida ahamiyatga ega. Rasm chizish, sahnalashtirish, hikoya tuzish va dizayn faoliyatlari o'quvchilarning tasavvurini kengaytiradi hamda estetik didini rivojlantiradi. Bu faoliyatlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifodalash

imkoniyatiga ega bo'ladilar. Raqamli texnologiyalar ham kreativ fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy vositalaridan biridir. Multimediali dasturlar, virtual laboratoriyalar, taqdimotlar va onlayn platformalar o'quvchilarning ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi. Ayniqsa, STEAM ta'limi bilan integratsiyalashgan raqamli texnologiyalar kreativ yondashuvni kuchaytiradi. Oila va maktab hamkorligi kreativ fikrlashni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Ota-onalar tomonidan bolalarning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash, erkin fikr bildirishga imkon yaratish va ijodiy faoliyatga rag'batlantirish ularning kreativ salohiyatini oshiradi. Kreativ fikrlashni rivojlantirish o'quvchilarning shaxsiy va intellektual rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu jarayon interaktiv metodlar, muammoli ta'lim, loyiha faoliyati va zamonaviy texnologiyalar asosida samarali tashkil etilganda yuqori natija beradi.

Xulosa

O'quvchilarda kreativ fikrlashni rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Kreativ fikrlash o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, innovatsion g'oyalarni ilgari surishi va muammolarga noodatiy yechim topish qobiliyatini shakllantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv metodlar, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish va raqamli texnologiyalar kreativlikni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, kreativ fikrlash o'quvchilarning intellektual salohiyatini oshiradi, ularni erkin fikrlashga undaydi va zamonaviy jamiyat talablariga moslashuvchan shaxs sifatida shakllanishiga yordam beradi. Oila va maktab hamkorligi esa ushbu jarayonning samaradorligini yanada kuchaytiradi.

Tavsiyalar

1. Ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan keng foydalanish.
2. O'quvchilarni muammoli vaziyatlar asosida fikrlashga yo'naltirish.
3. Loyiha asosida o'qitish texnologiyalarini barcha fanlarda qo'llash.
4. Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalaridan samarali foydalanish.
5. O'quvchilarning erkin fikr bildirishiga imkon yaratadigan ijodiy muhit tashkil etish.
6. San'at va ijodiy faoliyat elementlarini darslarga integratsiya qilish.
7. Ota-onalarni bolalarning ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlashga jalb etish.
8. O'qituvchilarning kreativ pedagogika bo'yicha metodik kompetensiyalarini oshirish.

Xulosa qilib aytganda, kreativ fikrlashni rivojlantirish o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyati va innovatsion faoliyatining muhim poydevori bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Torrance, E. P. (1974). *Torrance Tests of Creative Thinking*. Scholastic Testing Service.
2. Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill.

3. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. Macmillan, New York.
4. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
5. Robinson, K. (2011). *Out of Our Minds: Learning to be Creative*. Capstone Publishing.
6. Runco, M. A. (2007). *Creativity: Theories and Themes*. Elsevier Academic Press.
7. UNESCO (2020). *Creative Thinking in Education and Learning*. Paris: UNESCO Publishing.
8. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi (2023). *Umumiy o‘rta ta’lim o‘quv dasturlari va metodik tavsiyalar*. Toshkent.
9. Hasanov, R. (2022). *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti.
10. Karimova, N. (2021). *Kreativ pedagogika asoslari*. Toshkent.